บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันนี้ ได้มีความนิยมใช้ไม้ดอกล้มลุก ในการประดับและตกแต่งสถานที่ต่างๆ กันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดในภาคเหนือ ได้มีการใช้ประโยชน์ของไม้ดอกล้มลุกกันมาก ฉะนั้น การผลิตต้นกล้าของไม้ดอกล้มลุกให้มีคุณภาพดี จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง และมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญในทางการค้าต่อไป

การผลิตต้นกล้าไม้ดอกในเชิงการค้า ในประเทศไทยนั้น โดยทั่วไป จะทำการเพาะเมล็ดกับวัสดุปลูกตามแต่จะหาได้ เมื่อเมล็ดงอก จะทิ้งต้นกล้าให้เจริญอยู่ในวัสดุเพาะสักระยะหนึ่ง แล้วจึงทำการย้ายต้นกล้า ลงสู่ภาชนะอื่นๆ หรือลงแปลง พอต้นกล้าที่ทำการย้ายปลูกตั้งตัวได้จึงจะทำการให้ปุ๋ยเพื่อเร่งการเจริญเติบโต อย่างไรก็ตาม ถ้าสามารถเร่งการเติบโตของต้นกล้าได้ตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ต้นกล้าจะสมบูรณ์ และพร้อมที่จะย้ายปลูกได้เร็วขึ้น เป็นการย่นระยะเวลาในการย้ายปลูก หรือการจำหน่ายให้เร็วขึ้น ผู้ผลิตสามารถที่จะนำพื้นที่เพาะปลูกมาใช้ได้เร็วขึ้น เพราะปริมาณความต้องการไม้ดอกล้มลุกนั้นมีอยู่ตลอดทั้งปี

บานชื่นเป็นไม้ดอกล้มลุก อีกประเภทหนึ่ง ที่ทนร้อนได้ และมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะในฤดูกาล ที่ไม้ดอกล้มลุกชนิดอื่นไม่สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ฤดูร้อน หรือฤดูฝน บานชื่นสามารถที่จะเจริญเติบโตและให้ดอกได้ดีทุกฤดูกาล นอกจากจะใช้ประโยชน์ของบานชื่นในการประดับสถานที่แล้ว ยังสามารถนำบานชื่นมาใช้ประโยชน์ในแง่ของไม้ตัดดอกได้อีกด้วย

บานชื่น มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Zinnia elegans Jacq. จัดอยู่ในวงศ์ Compositae เป็นพืชล้มลุก มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่ประเทศเมกซิโกและอเมริกาใต้ ความสูงของต้นโดยทั่วไปในธรรมชาติ 60 เซนติเมตร แต่พันธุ์บานชื่นที่เกิดจากการผสมพันธุ์ในปัจจุบันมีความสูง 15-75 เซนติเมตร (นันทิยา 2526 ; อุทัยและคณะ 2527; Greensill, 1970) ต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใบและกิ่งก้านมีขนยาว 1-2 มิลลิเมตร ใบเป็นใบเดี่ยว รูปขนปลายแหลม ขอบใบเรียบ ใบออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน เวียนรอบต้น ดอกมีทั้งชนิดซ้อนและไม่ซ้อน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของดอกมีตั้งแต่น้อยกว่า 2.5 เซนติเมตร จนถึง 17.5 เซนติเมตร ดอกมีสีต่างๆ ยกเว้นสีฟ้า

การปลูกบานชื่นโดยทั่วไปจะใช้เมล็ด ซึ่งปกติจะมีจำนวนระหว่าง 100-210 เมล็ดต่อกรัม ขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของดอก (Ball Seed Co.,1988) การปลูกอาจหว่านเมล็ดปลูกโดยตรงลงในแปลงปลูกหรือเพาะเมล็ดเป็นเวลา 4-15 วัน (สมเพียร, 2528) เมื่อต้นกล้าสูง 5.0-7.5 เซนติเมตร จึงย้ายปลูก (Greensill, 1970) หลังจากย้ายปลูกแล้ว 30-45 วันต้นบานชื่นจะออกดอก

ณัฐา (2530) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้น้ำจาก 6 แหล่ง ได้แก่ น้ำจากลำห้วยบริเวณบ้านริมสีม่วง กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ น้ำจากอ่างเก็บน้ำที่ 2 ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ น้ำจากบ่อน้ำบาดาลของหน่วยฝึกเยาวชนยางคราม ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลยางคราม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ น้ำจากบ่อของศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านไร่เหนือ หมู่ 1 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ น้ำจากบ่อที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ 8 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และน้ำจากคลองชลประทาน บริเวณตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มารดให้แก่ต้นกล้าของไม้ดอก 4 ชนิดคือ สร้อยไก่ พังพวย ลิ้นมังกร และคอรีออพซีส พบว่า การปรับ pH ของน้ำจากแหล่งต่างๆ ให้มีค่าอยู่ระหว่าง 6.0-7.5 นั้น ไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นกล้าไม้ดอก 4 ชนิด เหล่านั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่แหล่งที่มาของน้ำ มีผลต่อการเจริญเติบโตของกล้าไม้ดอกทั้ง 4 ชนิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ น้ำจากบ่อที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ 8 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อนำไปวิเคราะห์ พบว่า มีปริมาณของไนโตรเจนในรูปของไนเตรตอยู่สูงถึง 10.4 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีปริมาณฟอสฟอรัสรวม 0.434 มิลลิกรัมต่อลิตร ในขณะที่น้ำจากแหล่งอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

มีปริมาณของไนโตรเจน ในรูปของไนเตรตและฟอสฟอรัสรวม 0.009-0.059 และ 0.004-0.154 มิลลิกรัมต่อลิตรตามลำดับ (ภาคผนวกตารางที่ 1) เป็นผลให้ต้นกล้าของไม้ดอก 4 ชนิด ที่รดน้ำด้วยจากบ่อที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ 8 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เติบโตดีกว่าต้นกล้าของไม้ดอกชนิดเดียวกันที่รดด้วยน้ำจากแหล่งอื่น แสดงให้เห็นว่าปริมาณของไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในน้ำที่ใช้รดต้นกล้า มีผลต่อการเติบโตของต้นกล้าไม้ดอกทั้ง 4 ชนิดนั้น จึงนำไปสู่สมมุติฐานว่า ธาตุอาหารหลักบางชนิดที่มีอยู่ในน้ำที่ใช้รดต้นกล้าไม้ดอก มีผลต่อการเติบโตของกล้าไม้ดอกทุกชนิด

จากข้อมูลดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า ในการผลิตต้นกล้าไม้ดอก ควรมีการผสมธาตุอาหารหลักได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ลงไปในน้ำที่ใช้รดด้วย เพื่อที่จะทำให้ต้นกล้ามีความสมบูรณ์ทั้งต้นและราก และพร้อมที่จะย้ายปลูกได้เร็วขึ้น ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของการทดลองนี้จึงได้แก่

1). เพื่อหาปริมาณของไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ที่จะเพิ่มลงไปในน้ำบาดาลจาก หน่วยฝึกเยาวชนยางคราม ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลยางคราม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ต้นกล้าที่แข็งแรงพร้อมที่จะย้ายปลูก

2). ศึกษาถึง อัตราส่วนของความเข้มข้นรวมของ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ที่เหมาะสม ภายหลังจากทราบสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved